

مقدمه

شته‌ها نوعی حشره مکنده هستند که شیره گیاهان را می‌مکند و بسیاری از گونه‌ها سبز هستند اما معمولاً در برخی گونه‌ها شته سفید پشمالو یا سیاه و سفید هم وجود دارد، همانند شته سیاه و سفید باقلا سبز. شته از مخرب‌ترین آفات گیاهان کشت شده در مناطق معتدله است. آسیب آنها به گیاهان باعث شده که در سراسر جهان تبدیل به یکی از بزرگترین دشمنان باغبان‌ها و کشاورزان شود.

شته دم کوتاه بادام *B. amygdalinus*

رنگ بدن ماده زنده‌زای بی بال سبز تیره است و تنها قسمت عقبی آن سبز روشن می‌باشد. کورنیکول کوتاه و به رنگ سبز روشن بوده دم بسیار کوتاه و تقریباً نامشخص است. ماده زنده‌زای بالدار کوچکتر از ماده زنده‌زای بی بال است. شکم سبز و سر و سینه سیاه رنگ است. کورنیکول قهوه‌ای تیره و دم کوتاه با انتهای مدور است. این شته تاکنون در مناطق تهران، مرکزی، لرستان، چهارمحال و بختیاری و اصفهان دیده شده است. گیاهان میزبان آن تاکنون بادام، زردآلو و هلو شناسایی شده‌اند. این شته برگ‌ها را ضمن مکیدن شیره گیاهی می‌پیچاند. شدت خسارت آن در برخی نقاط و به ویژه روی بادام شدید است. محل استقرار شته سطح زیرین برگ است. برگ‌های آلوده زودتر از موعد می‌رسند. پیچش برگ‌ها عرضی است (شکل ۱) و سطح زیرین در داخل قرار می‌گیرد.

شکل ۱- نحوه خسارت شته دم کوتاه بادام به صورت پیچش عرضی برگ‌ها می‌باشد.

زیست شناسی

زمستان را به صورت تخم روی درختان میزبان سپری می‌کند. اوج خسارت و فعالیت آن در بهار است. در بعضی نقاط جمعیت شته از اواخر بهار و اوایل تابستان به سمت گیاهان دیگر مهاجرت کرده و سپس در آخر فصل مجدداً به درختان میوه برمی‌گردند. ولی در بعضی دیگر از نقاط دیده شده که شته فصل تابستان را نیز روی تنه‌جوش‌های بادام باقی می‌ماند.

مدیریت

دشمنان طبیعی فراوان (مگس‌های سیرفیده، بالتوری‌ها، کفشدوزک‌ها) دارد و باید تا آنجا که ممکن است از سمپاشی خودداری کرد.

شته *Hyalopterus pruni*

بدن ماده زنده‌زای بی‌بال حالتی کشیده داشته و سبز رنگ و سراسر پوشیده از گرد سفید است (شکل ۲). در قسمت پشتی بدن یک نوار میانی و دو نوار جانبی به رنگ سبز تیره دیده می‌شوند. شاخک‌ها کوتاه‌تر از بدن می‌باشند. دم انگشتی شکل بوده و به رنگ سبز است. طول دم دو برابر طول کورنیکول‌ها و رنگ کورنیکول‌ها خاکستری تیره است. در ماده زنده‌زای بالدار، شکم سبز و سر و سینه به رنگ قهوه‌ای تیره تا سیاه است. بدن پوشیده گردی سفید بوده و حشره در قسمت پشتی دارای نوارهایی است. کورنیکول‌ها و دم از نظر رنگ و شکل شبیه ماده زنده‌زای بی‌بال می‌باشند. این شته در هر جای ایران که درختان میوه سردسیری هسته‌دار کشت می‌شوند کم و بیش فعال است. تاکنون فعالیت آن را روی بادام، آلو، گوجه، زردآلو و هلو به عنوان میزبان‌های اصلی و گونه‌ای نی از جنس Phragmites به عنوان میزبان ثانوی دیده شده است. شته پشت برگ مستقر شده و شیره را می‌مکد. گاهی شدت خسارت قابل توجه است. لبه برگ‌هایی که به شدت آلوده هستند به طرف پایین خمیده می‌شوند و در امتداد رگبرگ‌ها پریده رنگ می‌شوند. در صورت شدت خسارت، میوه‌ها رشد طبیعی نمی‌کنند.

شکل ۲- شته *Hyalopterus pruni* بدنی کشیده، سبز رنگ و پوشیده از گرد سفید رنگ دارد.

زیست شناسی

زمستان گذرانی به شکل تخم روی شاخه‌های درختان میزبان است. سراسر بهار به تغذیه و تولید مثل به صورت زنده‌زایی مشغول است. اواخر بهار و اوایل تابستان مهاجرت به سوی گیاهان میزبان ثانوی آغاز می‌گردد. البته تعدادی نیز روی میزبان‌های اصلی می‌مانند. اوایل پاییز شته‌هایی که روی میزبان ثانوی فعالیت می‌کنند بالدار شده و به طرف درختان میوه برمی‌گردند.

مدیریت

به ندرت مبارزه شیمیایی با این حشره لازم است. در صورت لزوم، می‌توان آن را با سمپاشی بر علیه سایر آفات درختان میوه هسته‌دار تلفیق کرد.

منبع

مینایی، کامبیز (۱۳۹۵). جزوه درسی آفات درختان میوه دانه‌دار و هسته‌دار، دانشگاه شیراز.

Tomlin, C. S. (2000). The pesticide manual, 12th ed. BCPC.

Whitaker, P. (1998). Important issues in ecologically sound integrated pest management. Am. Entomol. 3:148-153.

